Eduskunta
Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 131/2021)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilakia siten, että ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen Suomeen leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevien säännösten voimassaolo jatkuu 15.10.2021 jälkeenkin 31.12.2021 saakka. Suomeen saapuvilta henkilöiltä edellytettäisiin joko luotettavaa todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta covid-19-taudista, saadusta hyväksyttävästä covid-19-rokotussarjasta tai ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisen tuloksen osoittavasta luotettavasta covid-19-testistä. Suomeen saapuvan olisi vaihtoehtoisesti käytävä covid-19-testissä Suomeen saavuttuaan ja toisessa testissä 72–120 tunnin kuluessa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä. Vaihtoehtona voimassa oleville säädetyille ja viranomaispäätöksin asetetuille koronavirusepidemian leviämisen estämiseen tähtääville velvoitteille ja rajoituksille toiminnanharjoittaja voisi tietyin edellytyksin edellyttää yleisötilaisuuteen osallistuvilta tai asiakas- ja osallistujatilaan tulevilta ihmisiltä koronatodistuksen esittämistä.

Maahantuloa ja koronatodistusta koskeva väliaikainen sääntely on tarkoitettu olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Nykyisiä maahantulovelvoitteita ei tule jatkaa

Matkailu on yksi suurimmista kärsijöistä koronapandemiassa. Matkailun elpyminen edellyttää tiukoista rajoituksista ja suosituksista luopumista. Tavoite nykyisessä tilanteessa tulee olla matkailun avaamisessa sekä matkustajamäärien kasvattamisessa. Matkailua koskevat rajoitukset vaikuttavat kielteisesti matkailualan yritysten toimintamahdollisuuksiin, matkailualan työllisyyteen ja matkailusta riippuvaisten alueiden elinvoimaan. **Matkailun toimialan vaikea taloudellinen tilanne pitkittyy tarpeettomasti, mikäli tiukoista rajoituksista ei luovuta rokotekattavuuden sen salliessa.**

Nykyinen maahantuloa koskeva rajoitussääntely päättyisi lokakuun puolivälissä, jolloin arvioiden mukaan on saavutettu rajoitusten purkamiseksi tarvittava rokotekattavuus. Sääntelyä esitetään kuitenkin jatkettavaksi vuoden loppuun saakka. **Esityksessä ei ole riittävällä tavalla perusteltu, miksi**

rajoituksia tulisi jatkaa riittävän rokotekattavuuden jälkeiseen aikaan. Esityksessä ei ole avattu, minkä tekijän tilannekuvassa oletetaan muuttuvan lokakuun puolivälistä vuoden loppuun mennessä, jonka perusteella sääntelyn jatkaminen katsotaan välttämättömäksi.

Maahantuloa koskevan rajoitussääntelyn jatkaminen lokakuun jälkeen ei näkemyksemme mukaan ole välttämätöntä. Rokotukset ovat vähentäneet vakavan tautimuodon riskiä, ja siten myös sairaalahoidon kapasiteetti on aiempaa paremmin turvattuna. Ulkomaista perää olevien virustartuntojen osuus kaikista tartunnoista on ollut pieni ja rokotukset etenevät hyvää vauhtia myös muissa maissa. Ulkomaista perää olevat tartunnat eivät aiheuta aikaisempaa vastaavaa riskiä nykytilanteessa ja tarve tiukoille rajoituksille on poistunut rokotekattavuuden nousun myötä.

Emme pidä perusteltuna tai oikeasuhtaisena, että maahantuloon liittyviä testaus- ja todistusvaatimuksia jatkettaisiin vuoden loppuun saakka. Lähtökohtana tulee olla nykyisen sääntelyn voimassaolon päättyessä vapaan matkustamisen ja maahantulon salliminen. Mikäli rajoituksia maahantulon osalta pidetään joltain osin voimassa nykyisen lain voimassaolon päättymisen jälkeen, ne kohdistettava rajatusti ja riskiperusteisuutta noudattaen ainoastaan kohonneen riskin maihin.

Esityksen mukaiset maahantuloprosessit vaativat huomattavia resursseja maahantuloon liittyvään ohjaukseen, valvontaan ja testaukseen liittyen. **Sääntelyn edellyttämät resurssitarpeet ovat jo nyt osoittautuneet ongelmallisiksi ja muodostuvat entistä kestämättömämmiksi tilanteen pitkittyessä ja matkustajamäärien edelleen kasvaessa.**

Kunnilla on ollut haasteita todistusten tarkastamiseen ja myöhemmin maahan saapumiseen jälkeen otettavien testien valvontaan liittyen. Myös sairaanhoitopiirit kertovat, että rajaturvallisuuteen käytetyt resurssit ovat haitanneet muiden terveydenhuollon toimintojen suorittamista. **Epidemian hallinnan kannalta epätarkoituksenmukaista ja käytännössä toteuttamiskelvotonta sääntelyä ei tule esittää jatkettavaksi.** Hoitovelan kasvattaminen sekä terveydenhuollon kuormittaminen liian tiukan maahantulosääntelyn johdosta ei ole kestävää.

Suomen tulee luopua tiukasta rajoituslinjastaan. Matkailun elpyminen ja matkailutoimijoiden toimintamahdollisuuksien parantaminen edellyttävät, että Suomi lähtee vapauttamaan matkailua muiden maiden mallin mukaisesti. **Matkailun vapauttamisella on merkitystä myös Suomen matkailun kilpailukyvyn turvaamisen sekä saavutettavuuden ja kansainväliset yhteyksien säilyttämiseksi.**

Koronatodistus on tärkeä työkalu turvaamaan elinkeinotoiminnan jatkuvuutta

Kannatamme koronatodistuksen käyttöönoton mahdollistamista ja pidämme tervetulleena, että elinkeinotoimintaa estäville ja sitä vahingoittaville rajoituksille on esitetty vaihtoehtoista, terveysturvallista ja elinkeinotoiminnan mahdollistamaa toimintamallia. **Koronatodistuksen käyttöönotto on oleellista koronaepidemiasta ja sitä seuranneiden rajoitusten johdosta pahiten kärsineiden toimialojen tukemiseksi ja niiden elpymisen mahdollistamiseksi.**

Vaikka rokotuskattavuuden nousu mahdollistaa siirtymän kohti normaalia pidämme perusteltuna, että käyttöönotettavissa on keinoja, joilla yhteiskunta voidaan pitää avoimena ja elinkeinotoiminta pyörimässä siinäkin tapauksessa, että tilanne radikaalisti heikkenee ja rajoituksia otetaan uudelleen käyttöön. **Rokotekattavuuden jatkuvasti noustessa pääpaino pitää kuitenkin olla rajoitusten purkamisessa ja siirtymässä kohti normaalia toimintaympäristöä**.

Suomen Yrittäjien Yrittäjägallupin vastaajista 74 % kannatti koronatodistuksen käyttöönottoa.[1] **Yrittäjägallupin tulosten valossa koronatodistukselle on myös yrittäjien tuki.** Koronatodistuksen käyttöönoton osalta ollaan kuitenkin jo auttamatta myöhässä. Koronatodistus olisi ollut käyttökelpoinen työkalu turvaamaan yritysten toimintamahdollisuuksia ennen rajoitusten purkamiseksi tarvittavan rokotekattavuuden saavuttamista.

Kannatamme mallia, jossa koronatodistuksen vaatiminen perustuisi vapaaehtoisuuteen. Katsomme, ettei koronatodistusta tule käyttää uutena terveysturvallisuusvelvoitteena tai rajoituskeinona. Koronatodistusta tulee käyttää ainoastaan keinona välttää muutoin toimintaan kohdistuvat rajoitukset ja velvoitteet.

Koronatodistuksen edellyttäminen asiakkailta ja osallistujilta vaatii elinkeinonharjoittajilta lisäresursseja. Todistusten tarkastamiseen uppoavat kustannukset voivat muodostua monille yrityksille sen käyttöönoton esteeksi varsinkin, jos todistusten valvontaan pitää hankkia lisähenkilöstöä. **Koronatodistuksen valvonnasta aiheutuvia kustannuksia voitaisiin pienentää, jos todistuksen tarkastus voitaisiin tehdä ensimmäisen palvelutilanteen yhteydessä.**

Katsomme, että koronatodistus, esitysluonnoksen mukaisesti toteutuessaan, olisi erityisesti tapahtumatoimialaa helpottava ja parantaa erityisesti isojen tapahtumien järjestämismahdollisuuksia luomalla tarvittavaa

[1] Yrittäjägallup elokuu 2021: Pitäisikö Suomen ottaa käyttöön koronapassi (yrittajat.fi). Elokuussa 1.–24.8. välisenä aikana toteutettuun kyselyyn vastasi yhteensä 1040 pk-yritysten edustajaa.

ennakoitavuutta ja varmuutta tapahtumajärjestäjille. **Suomen Yrittäjät katsoo, että 58 g §:n mukainen asiakastilojen sulkua koskeva velvoite tulee olla koronatodistusmenettelyn piirissä.** Koronatodistuksen merkitys ja käyttökelpoisuus erilaisissa asiakastiloissa vähenee huomattavasti, jos 58 g § jätetään soveltamisalan ulkopuolelle.

58 g §:n jättämistä koronatodistussääntelyn ulkopuolelle ei ole esityksessä pystytty myöskään perustelemaan välttämättömin terveysturvallisuussyiden kautta. Tilanteen radikaalisti huonontuessa esitetty sääntely kuitenkin sisältää mekanismin, jossa valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia mahdollisuuteen käyttää koronatodistusta rajoitusten välttämiseksi. Ottaen huomioon, että sääntely sisältää jo keinon reagoida tilanteen merkittävään huonontumiseen katsomme, ettei käsillä ole perusteita jättää 58 g §:ää koronatodistussääntelyn ulkopuolelle. 58 g §:n sisällyttäminen koronatodistussääntelyyn on myös tärkeää elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun kannalta.

Katsomme, että myös koronatodistusten tarkastaminen toiminnanharjoittajan työntekijöiltä pitäisi mahdollistaa. On epäloogista, ettei todistusta voitaisi tarkastaa samaan tilaisuuteen tai tilassa oleskelevalta työntekijältä tilanteessa, jossa asiakkailta todistus kuitenkin tarkastetaan. Työntekijöiden rajaaminen todistustarkastusmenettelyn ulkopuolelle aiheuttaa myös epäkohdan koronatodistuksen toimivuudelle terveysturvallisuustoimenpiteenä.

On tärkeää, että AVI:lle turvataan riittävät resurssit koronatodistusta koskevan neuvonnan toteuttamiseksi ja on varmistettava, että neuvonta saadaan käyntiin pikaisesti. Sääntelyä voimaan saatettaessa olisi myös syytä tarkentaa, voidaanko asiakkailta vaatia koronatodistusta muissakin, kuin sääntelyn piiriin kuuluvissa tilanteissa. Selvyyden myötä yritykset voisivat ottaa koronatodistuksen laajemmin käyttöön omassa toiminnassaan ja siten edistää osaltaan yleistä terveysturvallisuutta.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija